

УДК 378.4.091.33-028.22.016:811.161.2'243

СКРАЙБІНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ СПОСІБ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Іванна Фецько

*Львівський національний університет імені Івана Франка
кафедра українського прикладного мовознавства
вул. Університетська, 1, кімн. 233, 79001, Львів, Україна
тел.: 032 239 43 55
ел. пошта: ivanna.fetsko@lnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0001-9396-8608>*

Статтю присвячено теоретико-практичним аспектам використання технології скрайбінгу для візуалізації навчального матеріалу у процесі викладання української мови як іноземної. Акцентовано на відмінності між поняттями «візуальні засоби» і «наочні засоби», вказано, що наочний засіб є об'єктом, певним образом, тоді як візуальний засіб є обов'язковим кінцевим результатом, продуктом розумової діяльності людини. Доведено, що в умовах тотального оточення сучасними інформаційними технологіями та великими інформаційними потоками і формування в здобувачів освіти кліпового мислення візуалізація сприяє розумінню, засвоєнню та запам'ятовуванню навчального матеріалу, покращує вміння навчатись, підвищує мотивацію до навчання, а також сприяє розвитку критичного мислення. Розглянуто переваги застосування зазначеної технології в освітньому процесі, відображено необхідність формування особливих умінь візуалізації навчальної інформації. Висвітлено поняття «скрайбінг», надано теоретичне обґрунтування доцільності впровадження цієї інноваційної технології візуалізації інформації у процес викладання української мови як іноземної. Наведено класифікацію скрайбінгу відповідно до визначених умов, зокрема за формою залучення наочності (мальований, аплікаційний, магнітний, фланелеграфний) та за часом відтворення (скрайбінг-фасилітація, відеоскрайбінг, комп'ютерний скрайбінг). Обґрунтовано, що цей спосіб візуалізації інформації надає широкі перспективи мовній підготовці іноземців. Опрацьовано сервіси, які вже мають перелік наочних засобів навчання та бібліотеки візуальних об'єктів, із яких користувачі можуть вибрати відповідно до їхньої тематики або дають можливість створювати необхідні власні додатки. При цьому викладачеві не потрібно володіти навичками програмування, оскільки ці сервіси інтуїтивно зрозумілі, зручні та прості у використанні.

Ключові слова: технологія скрайбінгу, візуалізація інформації, комп'ютерні технології, навчальний процес, українська мова як іноземна.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ufl.2026.21.5151>

Формулювання проблеми. В умовах динамічного розвитку цивілізації перед системою освіти постають нові завдання, зумовлені необхідністю адекватно реагувати на виклики часу, на кардинальні зміни вимог, що висуває до неї суспільство. Система освіти змушена працювати в умовах інформатизації і відкритого доступу до мережі Інтернет, в умовах постійного оновлення змісту, програм і засобів навчання, а, головне, – в умовах приходу до закладів вищої освіти нового покоління студентів, які по-іншому сприймають інформацію, по-іншому її засвоюють, володіють іншими вміннями [1: 39]. У сучасних закладах вищої освіти актуальними залишаються завдання щодо пошуку нових ефективних шляхів навчання завдяки активному використанню в освітньому процесі результатів і технологій наукового пошуку, підвищення ефективності самостійної творчої роботи студентів, розвитку пізнавальної діяльності, творчих здібностей, створення ситуації успіху, організації зустрічних зусиль викладача і студентів [20: 30]. Сучасний викладач має бути здатним ефективно

використовувати високотехнологічний інструментарій для проектування предметно-навчального середовища, створення комфортних умов для набуття кожним студентом тих нових предметних і ключових компетенцій, які визнані необхідними для життя, діяльності, здобуття подальшої освіти в суспільстві XXI століття. У цьому ракурсі гостро постає питання готовності викладача швидко опанувати новітні засоби подання навчальної інформації, творчо й ефективно використовувати їх у практиці навчання [1: 39].

Новітні методи сприйняття інформації дуже потрібні в умовах розвитку сучасних технологій та великих інформаційних потоків. Поступово наш мозок звикає до яскравих картинок та відео – формується так зване «кліпове мислення». Це досить нове явище, яке призводить до сприйняття світу за допомогою яскравих образів, постів, мережі новин чи відеокліпів. Цьому сприяє розвиток соціальних мереж, які набули статусу невід’ємного атрибуту нашого життя, саме тому засвоїти інформацію зі звичайного підручника стає все складніше. Здобувачам освіти на заняттях стає нецікаво, їм не вистачає наочності [12: 90]. Одним із перспективних напрямів вирішення окресленої проблеми є застосування технологій візуалізації, активне використання яких у процесі навчання дасть можливість зробити крок від пасивного сприйняття інформації до активного оволодіння знаннями, а також підвищить пізнавальну активність студентів. Раніше для позначення матеріалів, призначених для зорового сприйняття (картинок, малюнків, таблиць та ін.), вживали термін *наочність*. Зараз усе частіше послуговуються терміном *візуалізація*. З’ясуємо, чи є ці поняття синонімними. Різницю між ними чітко відображено в дефініціях, які запропоновано у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» за редакцією В. Бусела: 1. «Наочність – предмети, які використовують для показу під час навчання, а також метод навчання, що ґрунтується на використанні таких предметів» [4: 725]. 2. «Візуалізація – одержання (подання) зображення яких-небудь предметів, явищ, процесів, недоступних для безпосереднього спостереження» [4: 186]. Тобто наочність передбачає використання певних матеріальних об’єктів: конкретних предметів або їхніх зображень, а візуалізація є ментальним процесом унаочнення, створення умов для візуального спостереження. Наприклад, демонстрація готової таблиці є ілюстрацією наочності; таблиця, яку пропонують доповнити або змінити, є прикладом візуалізації, оскільки вона є створеним візуальним образом.

Існує безліч наочних матеріалів, які можна класифікувати, наприклад, за такими видами:

- 1) природні об’єкти, які існують у нашій реальності, тобто конкретні предмети, що демонструють під час занять: ручка, яблуко, стіл, телефон та ін.;
- 2) образотворча наочність: малюнки, картини, фотографії;
- 3) символічні та графічні об’єкти: схеми, плакати, таблиці, карти, графіки;
- 4) звукові матеріали, до яких належать аудіозаписи;
- 5) екранні (фільми, навчальні мультфільми тощо) і комп’ютерні матеріали, за допомогою яких можна отримувати інформацію одночасно по зоровому і слуховому каналах, а також бачити динаміку розвитку процесів. Практично всі перераховані засоби наочності традиційно використовували на заняттях з української мови як іноземної в минулому й користуються ними й сьогодні [19: 408–409].

Технології візуалізації надали фантастичні можливості для створення комп’ютерних ігор, їх широко застосовують у рекламі, бізнесі, медицині, наукових дослідженнях, кіноіндустрії тощо. В освітянську практику технології візуалізації

часто приходять зі сфери бізнесу і реклами. Такому стихійному проникненню в навчальний процес сприяє стрімкий розвиток як самих технологій візуалізації, їхніх функціональних можливостей, так і поява доступних для вільного використання інструментальних програмних засобів, призначених для створення електронних візуальних дидактичних додатків користувачем, який володіє базовими навичками застосування інформаційних технологій [2: 39].

Новий тип культури, що формується в сучасному інформаційному просторі і полягає в комунікативній перевазі візуальної інформації над вербальною, позиціонує візуалізацію як найважливіший принцип комунікації та репрезентації інформації. Із цих позицій в епоху інформаційної насиченості проблеми структурування і представлення навчального матеріалу набувають великої значущості, особливо у процесі професійної підготовки іноземних студентів у закладах вищої освіти. Одним із результативних шляхів досягнення цієї мети є, на нашу думку, впровадження у процес навчання мови іноземних студентів технології скрайбінгу [11: 172].

Термін *скрайбінг* походить від англійського слова *scribe* – накидати малюнки або ескізи – це мистецтво візуального мислення та графічного способу спілкування з аудиторією, яка полягає у створенні низки невеликих, нескладних, але зрозумілих малюнків безпосередньо під час пояснення певного матеріалу [3]. Як відомо, на слух ми сприймаємо менше 20% інформації, а мова малюнка є універсальною – 80% інформації людина сприймає візуально. Сьогодні доведено, що, користуючись скрайбінгом, можна доступно й просто розповісти про складне та незрозуміле, тобто оптимізувати процес усвідомлення та запам'ятовування інформації, зробити навчання більш привабливим. Саме тому застосування такої технології, як скрайбінг є більш ефективним способом сприйняття та запам'ятовування великого обсягу інформації [10: 53].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження різних аспектів застосування технології скрайбінгу знайшли відображення у багатьох працях українських вчених. Наприклад, Л. Білоусова та Н. Житеньова [1] приділяють увагу технології скрайбінгу для візуалізації навчального матеріалу у професійній діяльності майбутнього вчителя, розглядають переваги застосування зазначеної технології в освітньому процесі, відображають необхідність формування особливих умінь візуалізації навчальної інформації, показують, що подання навчальної інформації, реалізоване на базі сучасних технологій візуалізації, сприяє підвищенню пізнавальної активності, виконує не лише ілюстративну функцію, але й набуває нових якостей, суттєво розширює сферу продуктивного застосування візуалізації в навчальному процесі, створюючи передумови для підвищення його ефективності й результативності. Н. Сидорчук [17] доводить інноваційність змісту технології скрайбінгу, пропонує його загальну характеристику, наводить приклади використання скрайбінгу в практичній діяльності закладів освіти. Л. Мамаєва, Т. Кримова та О. Луценко [7] показують ефективність використання скрайбінгу як інноваційної методики вивчення біології у вищих навчальних закладах. О. Ярмошук, В. Василюк та О. Демчук [20] демонструють значення використання скрайбінгу як активного методу навчання, розкривають зміст візуального мислення та його позитивний вплив на процес запам'ятовування. О. Мягкова [12] узагальнює переваги та недоліки застосування скрайбінг-технологій в освітньому процесі, досліджує основні види скрайбінгу та можливі варіанти їхнього використання, акцентує увагу на технології використання спеціальних програм чи онлайн-сервісів для створення онлайн-скрайбінгу. Л. Онофрійчук [14] наголошує на

доречності використання скрайбінгу як активного методу навчання під час лекції, визначає функції викладача, який використовує цю технологію для кращого розуміння та запам'ятовування матеріалу, окреслює основні етапи підготовки скрайбінг-презентації та основні онлайн-сервіси, які допоможуть її створити, визначає перспективи застосування скрайбінгу як засобу розвитку критичного мислення студентів. С. Нагорняк [13] з'ясовує значення скрайбінгу як засобу візуалізації інформації та можливості його використання в навчальному процесі, різноманітні види зображень, що використовують у техніці відеоскрайбінгу для створення яскравих і звукових картин, підкреслює основні переваги відеоскрайбінгу, пропонує дорожню карту його створення, доводить, що використання технології скрайбінгу на заняттях та в самостійній роботі студентів сприяє підвищенню ефективності навчання, розвитку наочно-образного мислення студентів, посиленню їхнього пізнавального інтересу та самостійності. Ю. Пащенко та М. Колесніков [16] обґрунтовують доцільність використання скрайбінг-презентацій у закладах вищої освіти при вивченні дисциплін хімічного циклу.

Особливості застосування технології скрайбінгу у процесі викладання української мови як іноземної знайшли своє відображення у різноаспектних дослідженнях українських науковців. Так, Т. Калініченко [5] описує різні технології використання візуалізації в процесі формування іншомовної компетентності студентів закладу вищої освіти. Н. Моргунова [11] розглядає наукові підходи вчених до визначення різних аспектів скрайбінгу як активної візуальної технології навчання, зазначає можливості цієї технології для розвитку у студентів логічного, образного й асоціативного мислення, здібностей до аналізу й порівняння, уяви, креативності, активізації пізнавального інтересу, підвищення мотивації до дисципліни, що вивчають, формування комунікативних умінь, навичок роботи з інформацією, стверджує, що цей спосіб візуалізації інформації надає широкі перспективи мовній підготовці іноземців, тому що саме процес роботи над скрайбом дає змогу студентам оволодіти механізмами розуміння тексту, навчитися виокремлювати головне й декодувати його у вторинному тексті, передавати свої думки й відчуття грамотно, точно, логічно; будувати тексти за вже готовими скрайбінгами, наводить приблизний план роботи над створенням скрайбінгу в процесі вивчення української мови як іноземної. Т. Лещенко та М. Жовнір [6] висвітлюють теоретичні й практичні аспекти використання технології скрайбінгу для візуалізації навчального контенту під час вивчення української мови як іноземної медичного закладу вищої освіти, О. Шкурко [19] наводить можливості впровадження таких популярних технологій візуалізації даних, як скрайбінг, ментальні карти, хмари тегів і кроссенси в процес викладання української мови іноземним студентам, аналізує правила й алгоритми створення цих форм зорового подання навчального матеріалу, описує їхнє практичне застосування під час проведення аудиторних і позааудиторних занять з української мови як іноземної. Зважаючи на важливість наукових праць українських дослідників, проблема комплексного аналізу технології скрайбінгу, яку використовують на заняттях з української мови як іноземної у закладі вищої освіти, вимагає подальшого опрацювання, що й становить **актуальність** нашого дослідження.

Мета статті – описати особливості використання скрайбінгу як активної технології візуалізації навчальної інформації під час мовної підготовки іноземних студентів закладу вищої освіти. Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких **завдань**: а) з'ясувати сутність та окреслити місце скрайбінгу в парадигмі сучасних засобів візуалізації навчальної інформації; б) охарактеризувати

види скрайбінгу; в) описати особливості використання досліджуваної технології під час навчання української мови в іншомовній аудиторії.

Виклад основного матеріалу. Серед усіх форм візуалізації останнім часом найбільшого поширення та популярності в закладах освіти набирає технологія скрайбінгу. Скрайбінг – це технологія візуалізації, яка забезпечує відображення ключових моментів змісту навчального матеріалу шляхом використання простих графічних елементів (малюнків, піктограм, символів, слів, схем, діаграм), що послідовно створюють відповідно до усного викладу або аудіоряду [19: 409].

В освіту скрайбінг прийшов із бізнес-застосувань. Скрайбінг використовує «ефект паралельного слідування», коли аудиторія паралельно чує і бачить одне й те ж, таким чином, посилюється процес візуалізації. Цю технологію широко використовують у рекламі, маркетингу, бізнес-презентаціях і в освіті: для створення зрозумілих та легких для запам'ятовування схем тощо [10: 53].

Появу скрайбінгу пов'язують із британським художником Ендрю Парком, який запропонував цю технологію британській організації, що займається популяризацією наукових знань. Цей стиль візуалізації даних лектори-дизайнери використовували у своїх презентаціях, на яких було намальовано від руки схеми та ілюстрації. Як виявилось, такий спосіб подання інформації став більш ефективним, продуктивним та найшвидшим для пояснення слухачам. Із часом статичні схеми та малюнки ускладнювали й почали перетворювати на динамічні картинки історії, які мають певний відео та аудіоряд [1: 41].

Одним із перших, хто почав використовувати скрайбінг як продуктивний та інтерактивний засіб для концептуалізації інформації став американський викладач Пол Богуш. Саме він довів ефективність використання скрайб-презентації в навчальному процесі. Справжнім проривом в освітньому вебпросторі став скрайб Кена Робінсона, автора книг, спікера та міжнародного радника з питань розвитку творчого мислення, систем освіти та інновацій у державних та суспільних організаціях, про зміни освітньої парадигми [15: 32].

При використанні скрайбінгу в курсі української мови як іноземної досягається максимальний ефект сприйняття інформації за допомогою комплексної взаємодії органів слуху, зору та уяви через асоціативне запам'ятовування. До переваг технології скрайбінгу належать: ефективність, універсальність, багаторазовість застосування, синхронність. Візуальний ряд, що супроводжує текстовий матеріал, полегшує його сприйняття, підвищує емоційний фон і залучення студентів-іноземців до навчального процесу. При цьому викладачеві не обов'язково володіти технікою класичного малюнка: він повинен лише розуміти, як правильно замінювати дієслова та іменники на символи та образи у формі замальовок. Наочно продемонструвати свої ідеї можна, перетворивши їх на графіки, ієрархічні структури та діаграми. При цьому всі види схем і малюнків повинні складати цілісний візуальний образ. Фахівця, який уміє висловлювати ідеї, що робить на ходу замальовки і малює скрайби, називають скрайбером, а візуалізацію, яку він створює, – скрайб або скрайб-презентацією. Головна вимога, яку висувають до скрайбера, – це вміння виділяти головне в інформації, правильно і вдало замінювати слова та ідеї точними і простими образами. Саме «недбалий малюнок» і концентрує увагу студентів, інтригує і змушує очікувати нової інформації, занурює в навчання [12: 91].

Залежно від форм залучення наочності виділяють такі різновиди скрайбінгу:

- *мальований* – процес створення такого скрайбінгу полягає у малюванні від руки зображень, піктограм, схем, діаграм, запису ключових слів, що ілюструють розповідь викладача паралельно з тим, як він озвучує питання, що розглядає;
- *аплікаційний* – на аркуш паперу або будь-який інший фон чи дошку викладають (наклеюють) готові зображення, відповідні супроводжувальному тексту;
- *магнітний* – вид скрайбінгу, який цілком аналогічний аплікаційному і має лише ту відмінність, що зображення складаються з магнітних заготовок і кріплять їх на презентаційну магнітну дошку;
- *фланелеграфний* – готові зображення чіпляють до ворсистій поверхні за допомогою липучок тощо [8: 245].

Широкі перспективи надає скрайбінг залежно від форм залучення наочності мовній підготовці іноземних студентів. Вивчення української мови як іноземної є складним, трудомістким процесом, що пов'язаний із засвоєнням однієї з найскладніших систем відмінкових закінчень, запам'ятовуванням правил грамотного використання в мові дієслів руху, заучуванням винятків та особливих випадків уживання тих чи тих дієслів, іменників, прийменників та ін. Із цим непростим завданням легше впоратися, використовуючи сучасний інструмент наочності і візуалізації – скрайбінг.

У процесі мовної підготовки іноземних студентів ми використовуємо декілька видів скрайбінгу. Наприклад, здійснюючи відбір лексичних одиниць для навчальних матеріалів з УМІ, викладач повинен зважати на дотичність тих чи тих лексем до певних тем і ситуацій. Так, в іншомовній аудиторії у процесі вивчення нових лексем блоку «Людина» тематичної групи «Професії» на рівні А1 відповідно до Стандарту Львівського університету з української мови як іноземної [18] доречним буде систематизувати знання студентів-іноземців про різні професії українською мовою, викликати інтерес до професійної діяльності. Саме такі слова, що передають конкретне поняття, на початковому рівні можна пояснити за допомогою технології аплікаційного скрайбінгу.

Фото 1. Приклад аплікаційного скрайбінгу в курсі української мови як іноземної

Яскраві малюнки ілюструють студентам-іноземцям лексику за основною розмовною темою. Завдяки комплексному впливу на органи чуттів лексика вони засвоюють швидше й ефективніше. Викладач також може комбінувати картки за більш вузькими темами – професії груп «людина – природа», людина – техніка», людина – людина», людина – знакова система» чи «людина – художній образ». На початковому рівні вивчення української мови в іншомовній аудиторії пропонуємо здебільшого назви професій групи «людина – людина»: лікар, вчитель, перукар, поліцейський тощо.

Для збагачення словникового запасу студентів-іноземців за темою «Транспорт» блоку «Місто», поглиблення їхніх знань про види транспорту як засоби пересування українською мовою як іноземною на рівні А1 відповідно до Стандарту Львівського університету з української мови як іноземної [18] доречно використовувати наочний спосіб семантизації іншомовної лексики і послуговуватися технологією, скажімо, аплікаційного чи магнітного скрайбінгу. Фото 2 ілюструє приклад використання технології магнітного скрайбінгу в курсі української мови як іноземної на початковому етапі.

Фото 2. Приклад магнітного скрайбінгу в курсі української мови як іноземної

Протягом останнього десятиліття у великих містах зросла популярність на використання електросамокатів, електровелосипедів, електроскутерів, моноколів тощо. Однак на рівні А1 для студентів-іноземців варто пропонувати лише лексеми на позначення міського транспорту та транспорту далекого сполучення, що дасть змогу не переобтяжувати іншомовного студента надто складною лексикою і водно-

час сприятиме розвитку зорового сприйняття, уваги, спостережливості й мовлення.

Застосування технологій скрайбінгу особливо важливе в процесі викладання граматики в курсі УМІ. Граматичну тему «Дієслова руху» завжди вважали однією з найскладніших у методиці викладання української мови як іноземної. Нові труднощі з'являються у студентів-іноземців, коли їм доводиться характеризувати рух на різних ділянках шляху: *відійти* (віддалятися від когось чи від чогось), *ввійти* (проникнути всередину), *вийти* (рухатися назовні, за межі чогось) і т. д. Відповідно до змісту мовної компетенції для рівня А2 Стандарту Львівського університету з української мови як іноземної пропонуємо вивчення префіксальних дієслів в курсі української мови як іноземної на базовому рівні. Ця тема вимагає не лише багато часу на детальне вивчення префіксальних дієслів руху, а й певної систематизації, тобто вивчення відповідних граматичних моделей, які б допомогли іноземним студентам добре зрозуміти та надалі правильно вживати ці дієслова в мовленні. Для успішного засвоєння цієї граматичної теми, яка для українця не є складністю, а для тих, хто вивчає українську мову як іноземну, є дуже складною, необхідна візуалізація опор для запам'ятовування. Відмінним способом пояснення префіксальних дієслів руху слугує технологія мальованого скрайбінгу.

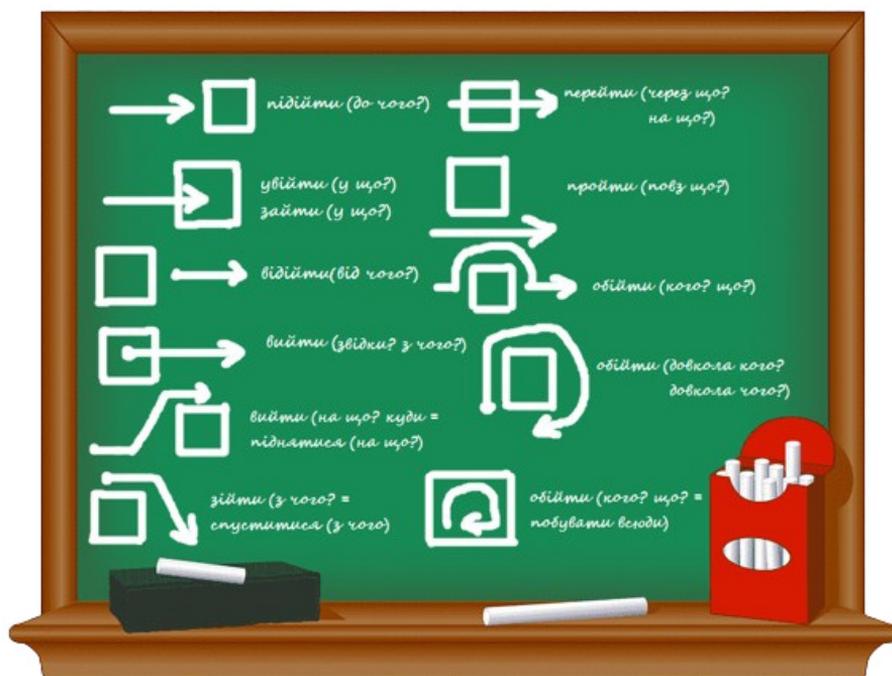

Фото 3. Приклад мальованого скрайбінгу в курсі української мови як іноземної

Як бачимо, під час пояснення цієї граматичної теми основний зміст освітнього матеріалу зображаємо власноруч безпосередньо у процесі заняття. Під час введення матеріалу візуалізація допомагає запам'ятати префіксальні дієслова руху і за допомогою схеми / малюнка вдається досягнути розуміння змісту мовних одиниць з боку іноземних студентів.

Залежно від часу відтворення виділяють такі види скрайбінгу:

1. *Скрайбінг-фасилітація* – супроводження розповіді схематичними малюнками, графіками, діаграмами тощо в реальному часі. Такий формат практикують викладачі на заняттях найчастіше.

2. *Відеоскрайбінг* – змонтувати за допомогою відеозйомки ролик процесу створення фланелеграфного, магнітного або аплікаційного скрайбінгу.

3. *Комп'ютерний скрайбінг* – для створення комп'ютерного скрайбінгу використовують спеціальні комп'ютерні програми та онлайн-сервіси. Необхідні інструменти та матеріали: комп'ютер, мікрофон для запису озвучування (за необхідності), комп'ютерні програми для запису аудіо, відеомонтажу.

Ще один вид скрайбінгу, який ми вважаємо за доцільне виділити, – *скрайбінг комбінований*. Такий вид скрайбінгу може поєднувати мальований скрайбінг з аплікаційним, мальований із магнітним, аплікаційний із магнітним тощо. Комбінований скрайбінг може також охоплювати відзняті фрагменти відео будь-якої скрайб-презентації або комп'ютерного скрайбінгу. Компонування фрагментів можна здійснювати за допомогою відповідних програмних засобів – відеоредакторів тощо.

На особливу увагу заслуговує комп'ютерний скрайбінг. Найпростіший комп'ютерний скрайбінг можна створити навіть за допомогою програми Power Point. У такій анімованій презентації зображення на слайдах також з'являються поступово, відповідно до розповіді доповідача або до озвучування, що дає змогу дотримуватися основного принципу скрайбінгу – «ефекту паралельного проходження» [1: 44].

Як окремих вид скрайбінгу виділяють відеоскрайбінг. Його можна використовувати для створення таких інформаційних продуктів, як анонси, реклама, буктрейлери, віртуальні виставки тощо. Одного разу знятий відеоролик можна показувати необмежену кількість разів. Кількість платформ для створення відеоскрайбінгу постійно збільшується. Популярними є такі сервіси, як: PowToon, Sparkol VideoScribe, GoAnimate, Animaker, Moovly тощо.

PowToon – це безкоштовний онлайн-додаток для створення анімованих відеопрезентацій з додатковими платними можливостями. Програма надає різноманітні варіанти створення анімованого тексту на слайдах: рукописний текст, послідовна поява літер, а також прості варіанти анімації тексту, наприклад, як у PowerPoint. Сервіс надає велику бібліотеку анімованих зображень: моделі у векторній графіці і безліч елементів інфографіки. У бібліотеці готових шаблонів можна вибрати відповідне оформлення. Безкоштовні можливості сервісу дещо обмежені: за готовим шаблоном можна створити відео тривалістю 45 секунд, а без шаблону – до 5 хвилин. Сервіс дає можливість експортувати створену мультимедійну презентацію на Youtube, але безкоштовною версією можна користуватися лише 3 дні після реєстрації.

Sparkol VideoScribe – безкоштовна англomовна програма, яка надає ефективний інструментарій для створення якісних відеоскрайбів. Її можна завантажити на офіційному сайті компанії та безкоштовно протестувати упродовж 7 днів. За допомогою цього інтернет-інструменту можна створити власну відеоанімацію всього за декілька хвилин. На відміну від PowToon, усю презентацію у Sparkol VideoScribe розміщуємо на одному великому полі, а не на декількох слайдах. Можна також створити кілька невеликих скрайб-презентацій, а потім з'єднати їх в один сюжет за допомогою редактора відео. Sparkol VideoScribe дає змогу вибрати колір і текстуру фону, шрифт і варіант зображення руки, яка тримає олівець чи пензель. У бібліотеці ілюстрацій

зберігаються сотні картинок із різноманітних тем (бізнес, емоції, їжа і напої, здоров'я, інструменти, транспорт, погода, спорт, медіа, будівництво, люди). Можна завантажити свої зображення. До кожного елемента застосовують налаштування: час, упродовж якого зображення буде намальовано, колірна гамма, розмір, розташування на дошці. До відео можна записати власний голос або додати саундтрек із бібліотеки.

GoAnimate – англомовний онлайн-сервіс, що дає можливість перетворити презентацію на мультиплікаційний фільм. Кожен елемент має стандартні (колір, розмір) та індивідуальні (настрій персонажа, декомпозиція фону тощо) налаштування. Сервер пропонує велику колекцію дій, у разі виникнення проблем можна користуватися підказками. Термін дії безкоштовної версії 14 днів із моменту реєстрації.

Animaker – англомовний інструмент для створення 2D та 3D анімацій, інфографіки та відеоінфографіки. Програма має широкий спектр можливостей для роботи з текстовим оформленням. Перевагою цього інтернет-ресурсу є те, що він є сервісом-хмарою, тобто працювати над своїм проєктом можна з будь-якого комп'ютера з власного акаунта, а створювати анімації до 2 хвилин можна безкоштовно [13: 241–244].

Moovly – програма для розробки мультимедійних презентацій, що є платним онлайн-сервісом з обмеженими безкоштовними функціями. Використовуючи цей сервіс безкоштовно, викладач може створювати анімовані презентації з роздільною здатністю 480, тривалістю до 10 хвилин та обмеженою кількістю стилів оформлення. Програма зручна для створення анімованих демонстрацій, відео, звичайних демонстрацій та банерів. У безкоштовній версії є можливість використовувати велику кількість анімованих картинок та елементів інфографіки. Створені відео можна публікувати на Youtube або Facebook та завантажувати їх у форматі відео або Flash [9: 131].

Отже, використання технології скрайбінгу в навчальному процесі створює передумови для підвищення якості та результативності навчання, розвитку візуального мислення студентів, посиленню їхнього пізнавального інтересу. Застосовування скрайбінгу на заняттях з української мови як іноземної дає можливість максимально доступно донести інформацію до аудиторії, розвиває у студентів-іноземців комунікативну компетенцію, створює умови для вільної реалізації їхніх природних та інтелектуальних здібностей і можливостей. Технологія скрайбінгу сприяє розвитку творчості, активній співпраці студентів і викладачів.

Список використаної літератури

1. Білоусова Л. І., Житеньова Н. В. Візуалізація навчального матеріалу з використанням технології скрайбінгу у професійній діяльності вчителя. *Фізико-математична освіта*. 2016. Вип. 1. С. 39–47.

2. Білоусова Л. І., Житеньова Н. В. Функціональний підхід використання технологій візуалізації для інтенсифікації навчального процесу. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Вип. 1. Т. 57. С. 38–49.

3. Бондаренко Л. В., Кириленко А. В. Скрайбінг як інструмент презентації. *Матеріали 29-ї студентської науково-теоретичної конференції «Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни», 22–24 березня 2017 р., м. Миколаїв*. Миколаїв : МНАУ, 2017. С. 289–291.

4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.

5. Калініченко Т. М. Використання візуалізації в процесі формування іншомовної компетентності студентів ЗВО. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загально-*

освітній школах. 2018. Вип. 58–59. С. 350–358.

6. Лещенко Т. О., Жовнір М. М. Реалізація сучасних візуалізаційних тенденцій на заняттях із української мови як іноземної в медичному ЗВО: технологія скрайбінгу. *Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки* : матеріали навч.- наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 24 березня 2022 р. Полтава, 2022. С. 159–164.

7. Мамаєва Л. Т., Кримова Т. М., Луценко О. І. Скрайбінг як інноваційна методика вивчення біології у вищих навчальних закладах. *Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки*. 2017. № 9. С. 9–14.

8. Матюха В. А., Цибко Г. Ю. Візуалізація навчального матеріалу за допомогою скрайбінгу. *Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. / М-во освіти і науки України; М-во культури України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2019. Ч. 2. С. 244–247.

9. Медведєва М. О., Колмакова В. О., Коровнік І. С. Візуалізація навчального матеріалу: аналіз сучасних онлайн-сервісів. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 41. Т. 2. С. 128–132.

10. Меленчук Ю. Скрайбінг – інноваційно-комунікаційна технологія. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» та I Міжнародного студентського наукового форуму «Креативна економіка очима молоді» у 2 томах (29–31 березня 2018 р.)*. Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2018. Т. 2. С. 52–54.

11. Моргунова Н. С. Скрайбінг як інноваційний спосіб візуалізації інформації у процесі мовної підготовки іноземних студентів. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 19. Т. 2. С. 172–175.

12. Мягкова О. Використання технологій скрайбінгу і скетчноутингу в освітньому процесі. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Серія : Педагогічні науки*. 2020. № 4 (65). С. 90–95.

13. Нагорняк С. Скрайбінг як продуктивний та інтерактивний засіб для візуалізації інформації. *Актуальні питання гуманітарних наук. Серія : Педагогіка*. 2022. Вип. 55. Т. 2. С. 238–245.

14. Онуфрійчук Л. О. Скрайбінг як сучасна форма візуалізації навчального матеріалу в закладі вищої освіти. *Народна освіта*. 2020. Вип. 1. С. 61–66.

15. Осадча М. В. Застосування скрайбінгу при викладанні «основ екології» у закладах вищої освіти. *Тези доповідей науково-методичної конференції викладачів, співробітників і студентів, Конотоп, 31 травня 2018 року*. Конотоп : Конотопський інститут Сумського державного університету, 2018. Ч. 3. С. 31–34.

16. Пащенко Ю. П., Колесніков М. О. Використання скрайб-презентацій при вивченні дисциплін хімічного циклу. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти* : збірник науково-методичних праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. 2022. Вип. 25. С. 47–55.

17. Сидорчук Н. Г. Скрайбінг: інновації та традиції аудіовізуальної підтримки навчального процесу. *Креативна педагогіка*. 2016. Вип. 11. С. 57–64.

18. Стандарт Львівського університету. Українська мова як іноземна (рівні загального володіння) / укл.: Д. Мазурик, О. Антонів. Львів, 2018. 107 с.

19. Шкурко О. Візуалізація комунікативного процесу під час викладання іноземцям української мови. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*. 2022. Вип. 3. С. 406–416.

20. Ярмошук О. О., Василюк В. М., Демчук О. О. Використання скрайбінгу як активного методу навчання на заняттях зі студентами спеціальності «Фізичне виховання». *Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти*. 2017. № 1. С. 29–35.

References

1. Bilousova L. I., Zhytienova N. V. Vizualizatsiia navchalnogo materialu z vykorystanniam tekhnologii skraibinh u profesiinii diialnosti vchytelia. *Fizyko-matematychna osvita*. 2016. Vyp. 1. S. 39–47.
2. Bilousova L. I., Zhytienova N. V. **Funktsionalnyi pidkhid vykorystannia tekhnologii vizualizatsii dlia intensyfikatsii navchalnogo protsesu**. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*. 2017. Vyp. 1. T. 57. S. 38–49.
3. Bondarenko L. V., Kyrylenko A. V. Skraibinh yak instrument prezentatsii. *Materialy 29-yi studentykoï naukovo-teoretychnoi konferentsii «Uchast molodi u rozbudovi ahropromysloвого kompleksu krainy», 22–24 bereznia 2017 r., m. Mykolaiv*. Mykolaiv : MNAU, 2017. S. 289–291.
4. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / uklad. ta holov. red. V. T. Busel. Kyiv; Irpin : Perun, 2005. 1728 s.
5. Kalinichenko T. M. Vykorystannia vizualizatsii v protsesi formuvannia inshomovnoi kompetentnosti studentiv ZVO. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 2018. Vyp. 58–59. S. 350–358.
6. Leshchenko T. O., Zhovnir M. M. Realizatsiia suchasnykh vizualizatsiinykh tendentsii na zaniattiakh iz ukrainskoi movy yak inozemnoi v medychnomu ZVO: tekhnologii skraibinh. *Suchasni trendy rozvytku medychnoi osvity: perspektyvy i zdobutky* : materialy navch.- nauk. konf. z mizhnar. uchastiu, m. Poltava, 24 bereznia 2022 r. Poltava, 2022. S. 159–164.
7. Mamaieva L. T., Krymova T. M., Lutsenko O. I. Skraibinh yak innovatsiina metodyka vyvchennia biolohii u vyshchyykh navchalnykh zakladakh. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriiia : Pedahohichni nauky*. 2017. № 9. S. 9–14.
8. Matiukha V. A., Tsybko H. Yu. Vizualizatsiia navchalnogo materialu za dopomohoiu skraibinhu. *Informatsiini tekhnologii v kulturi, mystetstvi, osviti, nautsi, ekonomitsi ta biznesi* : materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. / M-vo osvity i nauky Ukrainy; M-vo kultury Ukrainy; Kyiv. nats. un-t kultury i mystetstv. Kyiv : Vydavnychiy tsentr KNUKiM, 2019. Ch. 2. S. 244–247.
9. Medvedieva M. O., Kolmakova V. O., Korovnik I. S. Vizualizatsiia navchalnogo materialu: analiz suchasnykh onlain-servisiv. *Innovatsiina pedahohika*. 2021. Vyp. 41. T. 2. S. 128–132.
10. Melenchuk Yu. Skraibinh – innovatsiino-komunikatsiina tekhnologhiia. *Materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Formuvannia mekhanizmu zmitsnennia konkurentnykh pozytisii natsionalnykh ekonomichnykh system u hlobalnomu, rehionalnomu ta lokalnomu vymirakh» ta I Mizhnarodnogo studentskoho naukovooho forumu «Kreatyvana ekonomika ochyma molodi» u 2 tomakh (29–31 bereznia 2018 r.)*. Ternopil : FOP Palianytsia V. A., 2018. T. 2. S. 52–54.
11. Morhunova N. S. Skraibinh yak innovatsiinyi sposib vizualizatsii informatsii u protsesi movnoi pidhotovky inozemnykh studentiv. *Innovatsiina pedahohika*. 2019. Vyp. 19. T. 2. S. 172–175.
12. Miahkova O. Vykorystannia tekhnologii skraibinh u sketchnoutynhu v osvitnomu protsesi. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka. Seriiia : Pedahohichni nauky*. 2020. № 4 (65). S. 90–95.
13. Nahorniak S. Skraibinh yak produktyvnyi ta interaktyvnyi zasib dlia vizualizatsii informatsii. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Seriiia : Pedahohika*. 2022. Vyp. 55. T. 2. S. 238–245.
14. Onufriichuk L. O. Skraibinh yak suchasna forma vizualizatsii navchalnogo materialu v zakladi vyshchoi osvity. *Narodna osvita*. 2020. Vyp. 1. S. 61–66.
15. Osadcha M. V. Zastosuvannia skraibinhu pry vykladanni «osnov ekolohii» u zakladakh vyshchoi osvity. *Tezy dopovidei naukovo-metodychnoi konferentsii vykladachiv, spivrobotnykiv i studentiv, Konotop, 31 travnia 2018 roku*. Konotop : Konotopskiy instytut Sumskoho derzhavnogo universytetu, 2018. Ch. 3. S. 31–34.
16. Pashchenko Yu. P., Kolesnikov M. O. Vykorystannia skraib-prezentatsii pry vyvchenni dystsyplin khimichnogo tsyklu. *Udoskonalennia osvitno-vykhovnogo protsesu v zakladi vyshchoi osvity* : zbirnyk naukovo-metodychnykh prats Tavriiskoho derzhavnogo ahrotekhnolohichnogo universytetu imeni Dmytra Motornoho. 2022. Vyp. 25. S. 47–55.

17. Sydorчук N. H. Skraibinh: innovatsii ta tradytsii audiovizualnoi pidtrymky navchalnoho protsesu. *Kreatyvna pedahohika*. 2016. Vyp. 11. S. 57–64.
18. Standart Lvivskoho universytetu. *Ukrainska mova yak inozemna (rivni zahalnoho volodinnia)* / ukl.: D. Mazuryk, O. Antoniv. Lviv, 2018. 107 s.
19. Shkurko O. Vizualizatsiia komunikatyvnoho protsesu pid chas vykladannia inozemtsiam ukrainskoi movy. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriia : Pedahohichni nauky*. 2022. Vyp. 3. S. 406–416.
20. Yarmoshchuk O. O., Vasyliuk V. M., Demchuk O. O. Vykorystannia skraibinhu yak aktyvnoho metodu navchannia na zaniattiakh zi studentamy spetsialnosti «Fizychne vykhovannia». *Aktualni problemy pedahohiky, psykholohii ta profesiinoi osvity*. 2017. № 1. S. 29–35.

SCRIBING AS AN INNOVATIVE METHOD OF VISUALIZING EDUCATIONAL MATERIAL IN THE PROCESS OF TEACHING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Ivanna Fetsko

*Ivan Franko National University of Lviv
Department of Ukrainian Applied Linguistic
1 Universitetska Str., room 233, 79001, Lviv, Ukraine
phone: 032 239 43 55
email: ivanna.fetsko@lnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0001-9396-8608>*

The article is devoted to the theoretical and practical aspects of applying scribing technology for the visualization of educational material in the process of teaching Ukrainian as a foreign language. Particular emphasis is placed on distinguishing between the concepts of *visual aids* and *demonstrative aids*, noting that a demonstrative aid functions as an object or image, whereas a visual aid represents a mandatory final outcome — a product of an individual's cognitive activity. It is substantiated that under conditions of the pervasive presence of modern information technologies, intensive information flows, and the formation of so-called “clip thinking” among learners, visualization facilitates comprehension, assimilation, and retention of educational content, enhances learning skills, increases learning motivation, and contributes to the development of critical thinking.

The advantages of employing this technology in the educational process are examined, and the necessity of developing specific skills for visualizing educational information is emphasized. The concept of *scribing* is elucidated, and a theoretical justification for the feasibility of implementing this innovative information visualization technology in the process of teaching Ukrainian as a foreign language is provided. A classification of scribing is presented according to defined criteria, in particular by the form of visual engagement (hand-drawn, appliqué-based, magnetic, flannel board) and by the mode of temporal representation (scribing facilitation, video scribing, computer-based scribing).

It is argued that this method of information visualization offers broad prospects for the linguistic training of foreign learners. The study reviews digital services that provide sets of instructional visual aids and libraries of visual objects from which users can select materials according to thematic needs or create customized applications. At the same time, instructors are not required to possess programming skills, as these services are intuitive, user-friendly, and easy to operate.

Key words: scribing technology, information visualization, computer technologies, educational process, Ukrainian as a foreign language.

*Стаття надійшла до редакції 29.01.2026
доопрацьована 04.02.2026
прийнята до друку 08.02.2026*